- Een schrijver is een mens -

De Nederlandse essayist-schrijver Pierre H. Dubois heeft met zijn dunne, nieuwe roman NAJAAR een mooi boekje geschreven over het schrijven zelf. De hoofdfiguur Hugo Paelen verblijft voor een periode van drie maanden in Venetië, waar hij zich wil wijden aan het schrijven van de biografie van zijn overleden vriend, Victor Steinhoff, de bekende auteur. Hij heeft de beschikking over een appartement op het Lido, met uitzicht op de Adriatische Zee.

De schildering van deze ruimte en de tijd van het jaar bepalen voor een sterk deel de sfeer van najaar, het verleden, het vergaande in het boek.

Dit naar buiten gericht zijn vindt zijn tegenhanger in een sterke concentratie op het proces van het schrijven, een naar binnen gerichte houding. De verteller schrijft over Hugo, over de schrijver Victor als biografische figuur, over zijn werk. Ook lezen we Victors visie op zijn werk, op zichzelf, op Hugo, en fragmenten van hem uit zijn dagboek. Er is dus een duidelijk tweerichtingsverkeer dat het schrijfproces zelf als onderwerp heeft. In het laatste hoofdstuk krijgt dat een zeer verrassende ontknoping.

Hugo had als huisvriend en als lezer een bepaald beeld van de mens en de auteur Victor Steinhoff, dat hij echter, nu hij zich intensief met diens literaire nalatenschap in de vorm van dagboeken, brieven, etc gaat bezighouden, zo ingrijpend moet herzien dat hij aan het eind besluit de biografie niet te schrijven.

Dat is het antwoord dat de verteller geeft op zijn in dit boek ontwikkelde visie op de literatuurbenadering in het algemeen. De moderne literatuurwetenschap die 'verbiedt' dat de lezer zich met de schrijver als biografische figuur bezighoudt schiet tekort; de oude biografische benadering die een schrijver in al zijn details en intimiteiten uiteenpeuterde is ook niet juist. Een schrijver verbergt zich èn openbaart zich; het is niet juist om hem buiten zijn werk om bloot te stellen aan de nieuwsgierigheid van de lezer. Laat de lezer hem leren kennen uit het werk dat de schrijver zelf aan de openbaarheid prijs geeft. De mens achter de schrijver heeft het recht anoniem te blijven en moet niet "voor de honden geworpen worden", als hij dat zelf niet wil.

Dit sterk gericht zijn op schrijven en leven maakt de kracht en de zwakte van het boekje uit. Het is eensdeels een essentiële kant van het literaire communicatieproces, aan de andere kant heeft Dubois heel wat ruimte nodig om zijn visie door middel van theoretische uitweidingen te verwoorden. Dit vraagt welwillendheid van de lezer om hem hierin te volgen. Wie dit zorgvuldig geschreven verhaal met aandacht en concentratie leest, wordt beloond met een boeiende analyse van de verhouding van de publieke figuur die een schrijver is en zijn privacy als mens.

WIM RUTGERS

Pierre H. Dubois: NAJAAR
Nijgh & Van Ditmar; s-Gravenhage, 1982
119 blz. ISBN 90 236 5545 1

Coordinatie:
Carel de Haseth